

DIMENSIUNILE RISCURILOR PROFESIONALE ALE PERSONALULUI MEDICAL DIN INSTITUȚIILE MEDICO-SANITARE PUBLICE

Iurie Lupacescu¹ – director,
Tudor Grejdianu² dr.hab.șt.med., profesor universitar,
Alexei Russu² – dr.șt.med., asistent,
¹IMSP Centrul de Sănătate Orhei,
²IP USMF „Nicolae Testemițanu”

e-mail: sănătatepub@usmf.md, tel. 022 205 230, 022 205 248

Rezumat

Una din problemele principale cu care se confruntă personalul medical la locul de lucru sunt factorii de risc și maladiile profesionale. Pentru determinarea particularităților maladiilor profesionale ale personalului medical în Republica Moldova, a fost efectuat un sondaj de opinii pe un eșantion de 180 de persoane. Au fost incluse în studiu 4 categorii de personal medical: 45 terapeuți, 45 chirurgi, 45 asistente medicale ce activează în secția terapie și 45 asistente medicale ce activează în secția chirurgie, din trei Instituții Medico-Sanitare Publice: Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, Spitalul Clinic Republican și Spitalul Raional Ialoveni. Maladiile cele mai frecvente înregistrate la personalul medical au fost: maladiile tractului digestiv și infecțiile respiratorii acute. Factorii de risc au fost: stresul neuro-psiho-senzorial și suprasolicizarea fizică.

Cuvinte-cheie: maladii profesionale, personal medical, maladiile tractului digestiv, infecțiile respiratorii acute

Summary

Professional risk factor dimensions among the health heave in the public medico-sanitary institutions

One of the most important problems faced by medical workers at the workplace is risk factors and specific illnesses. In order to determine the particularities of illness for medical workers from Republic of Moldova, a study was conducted based on surveys of 180 for 4 categories of health workers (45 therapists, 45 surgeons, 45 nurses care units and 45 nurses from surgical wards) from three medical institutions: Municipal Clinical Hospital „Sfânta Treime”, The Republican Clinical Hospital and Clinical Hospital Ialoveni. Pathology with the highest weight for medical staff in Moldova was gastrointestinal pathology followed by acute respiratory infections. They are caused by nervous stress and intense physical strain.

Key words: occupational diseases, medical workers, pathologies of the gastrointestinal tract, acute respiratory infections

Резюме

Оценка профессиональных рисков среди медицинских работников медико-санитарных учреждений

Одна из самых важных проблем, с которыми сталкиваются сотрудники на рабочем месте, это факторы риска и профессиональные заболевания. Было проведено исследование для определения особенностей заболеваемости медицинского персонала в Республике Молдова, путем анкетирования 180 человек из 4 категорий медицинского персонала: 45 терапевтов, 45 хирургов, 45 медсестер терапевтических отделений и 45 медсестер хирургических отделений, из трёх медицинских учреждений: Городская больница „Sfânta Treime”, Республиканская Клиническая Больница и Больница района Яловены. У медицинских работников чаще всего встречались болезни, связанные с желудочно-кишечной патологией, и острые респираторные инфекции. Факторы риска включали нервный стресс и физическую нагрузку.

Ключевые слова: профессиональные заболевания, медицинские работники, патология желудочно-кишечного тракта, острые респираторные инфекции

Introducere. Sănătatea și securitatea în muncă a personalului medical constituie în prezent una dintre cele mai importante și avansate componente ale politicii sociale la nivel național și internațional. Deoarece în fiecare an, mai mult de 350 000 de lucrători în Europa sunt obligați să-și schimbe locul de muncă în urma unui accident, 300 000 suferă de incapacitate permanentă de diverse grade și 15 000

sunt definitiv excluși de pe piața forței de muncă, principalul obiectiv de remediere a acestei situații a fost reducerea continuă, durabilă și omogenă a accidentelor de muncă și a bolilor profesionale [1, 4].

Conform datelor Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), anual cad victimă bolilor profesionale și accidentelor de muncă un număr de aproximativ 1,1 milioane de

persoane și se înregistrează 160 milioane de cazuri noi de boli profesionale [2, 6, 7].

Un studiu efectuat în SUA, în anul 2000 arată, că de boli grave ale coloanei vertebrale suferă 182 din 10.000 de asistente medicale și 90 din 10.000 de medici [3].

Studiile efectuate în SUA au demonstrat, că problemele de sănătate specifice sunt cauzate de următorii factori de risc:

- Stresul: 29,4% din personalul medical suferă de această problemă;
- Epuizarea: 36,2% dintre angajații din sectorul sanitar suferă de epuizare severă;
- Anxietatea: 11,4% dintre lucrătorii sectorului sanitar suferă de anxietate;
- Iritabilitatea: 15,2% dintre lucrătorii sectorului sanitar suferă de iritabilitate;
- Depresia: 32,0% dintre lucrătorii medicali au raportat sentimente de depresie [8].

Cele mai frecvente boli profesionale la personalul medico-sanitar din Uniunea Europeană sunt:

- Boli infecțioase, toxice și parazitare: hepatite virale B, C, D, HIV/SIDA;
- Boli digestive: gastrite cronice, pancreatite cronice, colecistite cronice etc.;
- Boli cardio-vasculare: hipertensiune arterială, cardiopatie ischemică;
- Boli endocrine: diabet zaharat;
- Boli alergice: dermatite de contact;
- Boli osteo-articulare, ale mușchilor și țesutului conjunctiv: radiculite, osteochondroza;
- Boli neurologice;
- Boli psihice, devieri comportamentale;
- Boli oculare: astenopatie acomodativă, vicii de refracție optică, cataractă etc.;
- Boala de iradiere;
- Neoplazii [5].

În legătură cu cele expuse scopul cercetării constă în studierea factorilor de risc profesionali, care contribuie la apariția bolilor profesionale la personalul medical ce activează în Instituțiile Medico-Sanitare Publice Spitalicești.

Material și metode. În articol sunt reflectate rezultatele unui studiu descriptiv și selectiv privind frecvența factorilor de risc în activitatea personalului medical și impactul bolilor profesionale în sfera dată. Studiul a fost efectuat în perioada anilor 2014-2015.

Studiul selectiv s-a realizat în funcție de instituția medico-sanitară publică și categoria personalului medical. Pentru determinarea particularităților factorilor de risc în activitate, specificul bolilor profesionale și stărilor de anxietate în rândul personalului

medical, au fost selectate trei baze de studiu: Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”, Spitalul Clinic Republican și Spitalul Clinic Raional Ialoveni. Din lotul de 180 de persoane chestionate fac parte categoriile de personal medical: terapeuți (45 persoane), chirurghi (45 persoane), asistente medicale din secțiile de terapie (45 persoane) și asistente medicale din secțiile de chirurgie (45 persoane).

Au fost folosite următoarele metode de cercetare: istorică (studierea, compararea și înțelegerea proceselor sănătății personalului medical și dezvoltarea sistemului de sănătate și securitate în muncă), statistică (determinarea și aprecierea obiectivă a stării de sănătate și factorilor de risc printre lucrătorii din sfera medicinei), matematică (calculare matematice în baza diferitor formule specifice, utilizate cu scopul aprecierii eșantioanelor studiate pe parcursul cercetării), sociologică (utilizarea chestionarului și interviului, care au permis studierea opiniei lucrătorilor medicali cu privire la prezența factorilor de risc în activitatea lor și influența lor asupra stării de sănătate și stărilor de anxietate). Plus la aceasta s-au efectuat comparații la nivel de categorii de personal medical și la nivel de instituții medico-sanitare publice.

Studiul s-a realizat în mai multe etape.

Etapa I. Strategia efectuării cercetării: definirea problemei, scopului, mărimii eșantionului și metodelor de cercetare; elaborarea listei factorilor de risc și bolilor profesionale specifice personalului medical.

Etapa II. Acumularea materialului: elaborarea registrelor de acumulare a materialului de studiu; extragerea informației din documentele oficiale naționale și internaționale; elaborarea chestionarului sociologic de apreciere a gradului de influență a factorilor de risc în activitatea profesională, specificul bolilor profesionale și gradul de anxietate în rândul personalului medical pe categorii și instituții.

Etapa III. Prelucrarea informației acumulate în cadrul studiului.

Rezultate și discuții. În chestionarele propuse personalului medical au fost incluse întrebări cu privire la bolile tractului gastro-intestinal, sistemului nervos central, dermatologice, infecțioase, oculare, endocrine și traumatisme.

În baza sistematizării și analizei datelor pentru tot lotul de persoane chestionate (n=180), au fost obținute următoarele rezultate: patologia cu ponderea cea mai mare pentru personalul medical chestionat este patologia tractului gastro-intestinal cu o valoare de 99,0%. Acesta este urmată de: in-

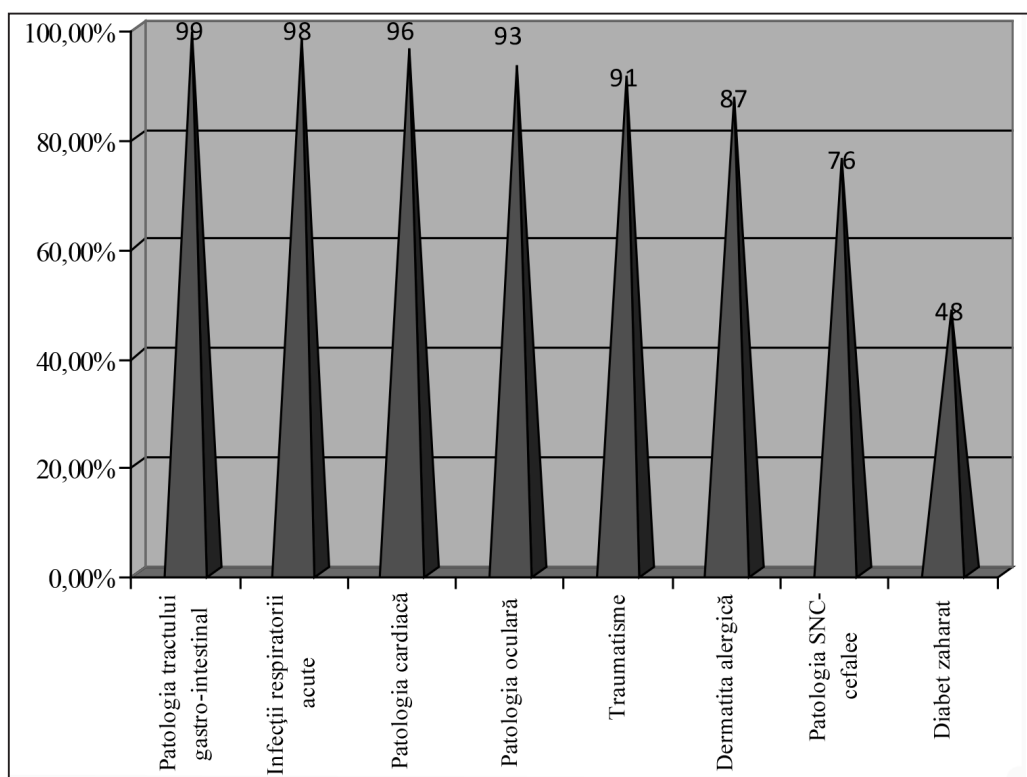

Figura 1. Caracteristica bolilor profesionale specifice personalului medical din Republica Moldova

fecțiile respiratorii acute (98,0%), patologia cardiacă (96,0%), patologia oculară (93,0%), traumatisme (91,0%), dermatite alergice (87,0%), patologia sistemului nervos central (76,0%) și diabetul zaharat (48,0%) (figura 1).

În ceea ce privește patologia sistemului nervos central, în baza chestionarului propus personalului medical, rezultă, că ponderea cea mai mare pentru ce-

falele zilnice o au asistentele din secțiile de terapie cu 25,0% din totalul de persoane chestionate, urmate de asistentele din secțiile de chirurgie cu 21,1%, chirurgii au o pondere de 18,3% pentru această patologie, iar terapeuții – 11,6% (figura 2).

În ceea ce privește patologia cardiacă, în baza chestionarului, rezultă, că ponderea cea mai înaltă pentru hipertensiune arterială de gradul I și II la per-

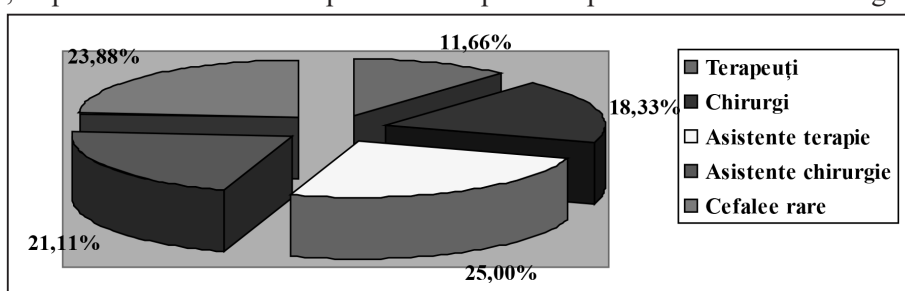

Figura 2. Ponderea cefaleelor zilnice la personalul medical chestionat

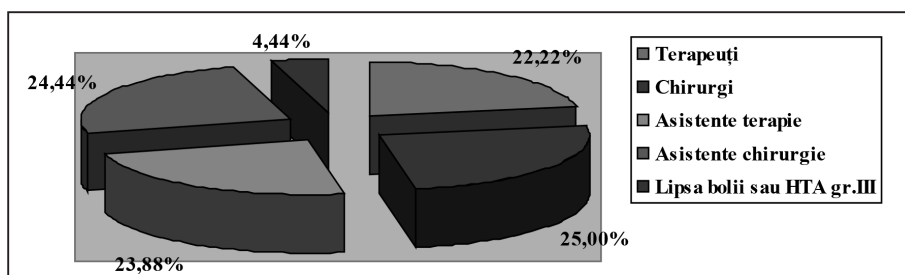

Figura 3. Ponderea HTA gradul I și II la personalul medical chestionat

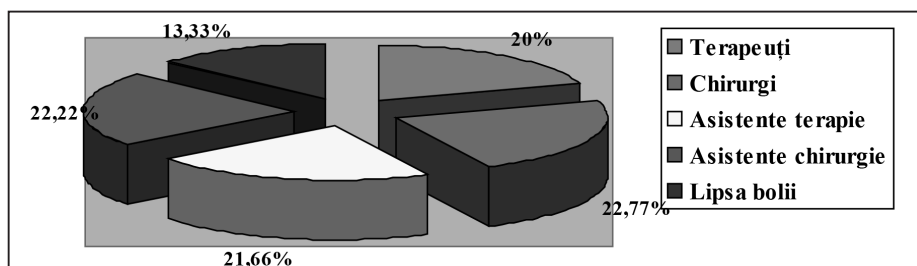

Figura 4. Ponderele dermatitei alergice la personalul medical chestionat

sonalul medical, o au chirurgii cu 25,0% din totalul de persoane anchetate. Sunt urmați de asistentele medicale din secțiile de chirurgie – cu 24,4%, de asistentele medicale din secțiile de terapie – cu 23,8% și de terapeuți – cu 22,2% (figura 3).

În ceea ce privește patologia dermatologică, în conformitate cu rezultatele anchetelor, se observă, că ponderea cea mai mare pentru dermatita de contact o au chirurgii cu 22,7% din totalul de persoane care au participat la chestionare. Pe locul doi se află asistentele medicale din secțiile de chirurgie – cu 22,2%, urmate de asistentele din secțiile de terapie – cu 21,6% și de terapeuți – cu 20,0% (figura 4).

Concluzii:

1. Rezultatele cercetărilor efectuate de diferiți autori demonstrează, că apariția bolilor profesionale în activitatea lucrătorului medical este inevitabilă, atât la nivel internațional, cât și în Republica Moldova.

2. Rezultatele studiului confirmă, că bolile profesionale, specifice lucrătorilor medicali din Republica Moldova sunt variate și ponderea cea mai înaltă o au patologiiile tractului gastro-intestinal și infecțiile respiratorii acute.

3. Rezultatele studiului confirmă, că principalii factori de risc din timpul muncii sunt: stresul neuro-psiho-senzorial și suprasolicitarea fizică.

4. Personalul medical din Republica Moldova a

subliniat necesitatea creării unui Centru al Medicinii Muncii, care ar supraveghea condițiile de lucru și starea de sănătate a lucrătorilor medicali.

Bibliografie:

1. Croitoru D., Gațcan Ș., Burlacu P., Petrov M. *Bi-ofizica. Lucrări practice. Demonstrații, exerciții*, 2006, 98, 263.
2. Organizația Internațională a Muncii/ Organizația Mondială a Sănătății. „*Ghid comun cu privire la serviciile de sănătate și HIV/SIDA*”, 2005, 56.
3. Petran M. *Manual de Medicina Muncii*, Cluj Napoca, Editura Medicală Universitară „Iuliu Hațieganu”, 2000, 121.
4. Comunicarea comisiei comunităților europene către Parlamentul European. *Îmbunătățirea calității și productivității în muncă. Strategia Comunitară 2007-2012 privind sănătatea și securitatea în muncă*. Bruxelles, 21.02.2007.
5. Departamentul de Muncă U.S. 2000. <http://sha.europa.eu/publications/reports/7606507>.
6. Organizația Mondială a Sănătății. *Raport privind sănătatea în lume, "Capitolul 4 – Riscuri profesionale selectate"*. http://www.who.int/wh2/2006/chapter_4/eu/index_8.
7. Tratat privind funcționarea Uniunii Europene. *Articolul 153*. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriSer/LexUriSer.do>.
8. *Consortiul Internațional de cercetare a Rezultatelor Spitalelor, 1998-1999. Studii cu privire la sănătatea fizică și mentală a personalului medical*. Northwestern National Life of Minneapolis, 1991.